

Suomen Hammaslääketieteen Säätiö
Bulevardi 30 B 5
00120 Helsinki

30.6.2013

Oikeusministeriö
Lainvalmisteluosasto
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite Oikeusministeriön lausuntopyyntö 15.5.2013 OM 11/41/2010

Asia Lausunto säätiölain uudistamistyöryhmän mietinnöstä (23/2013)

Lausuntonaan säätiölain kehittämistä koskevasta arviomuistiosta Suomen Hammaslääketieteen Säätiö esittää kunnioittaen seuraavaa:

Yleistä Suomen Hammaslääketieteen Säätiö yhtyy Säätiöiden ja Rahastojen Neuvottelukunnan Säätiölakia koskevaan lausuntoon, mutta haluamme erityisesti nostaa esille muutamia näkökohtia.

Lakiehdotuksessa myönteistä on avoimuuden lisääminen, vastuiden selkiyttäminen ja sääntöjen muuttamisen helpottaminen.

Säätiölakiehdotus on vaikeaselkoinen ja pitkä, etenkin säätiöille, joilla ei ole käytössä omaa juridista erityisosaamista.

Kommentteja

1 luku. Säätiön toiminnan keskeiset periaatteet

1:2 § Toiminnan tarkoitus, toimintamuodot, oikeushenkilöllisyys ja rajoitettu vastuu

Työryhmän esityksen mukaan:

"Säätiö tuottaa hyötyä sen säännöissä määrättyyn tarkoitukseen. Tarkoituksena ei voi olla liiketoiminnan harjoittaminen eikä erityisen taloudellisen edun tuottaminen 7 §:ssä määrättyyn lähipiiriin kuuluvalla."

Säätiölain keskeisimpiä säännöksiä on säätiön tarkoituksen määrittely ja lähipiirirajoitus. Käsite "erityinen taloudellinen etu" on määritelty lakiehdotuksen perusteluissa. Itse lakitekstin perusteella voi nyt syntyä tulkintaongelmia. Tämän vuoksi ehdotamme, että käsite "erityinen taloudellinen etu" määriteltäisiin laissa.

Työryhmän esityksen mukaan:

"Säätiö tuottaa hyötyä sen säännöissä määrättyyn tarkoitukseen.

Pidämme tärkeänä korostaa säätiöiden hyödyllisyyttä ja aatteellisuutta vahvistaen säätiöiden omaleimaisuutta. Esitämme muotoiluksi:

"Säätiön tarkoituksena on tukea tai harjoittaa säännöissä määriteltä hyödyllistä toimintaa."

1:6 § Liiketoiminta

Säätiöissä sijoitustoiminnan tarkoituksena on pääsääntöisesti varallisuuden hoito. Muu liiketoiminta tulisi sallia vain erillisen yhtiön kautta ja sen tulisi liittyä säätiön tarkoitukseen ja alkuperäiseen toimintaan. Säätiön pääomaa ei myöskään ole tarkoituksen mukaista altistaa liiketoiminnan riskeille.

Näkemystämme tukee säätiöiden omaleimaisuuden säilyttäminen ja pyrkimys säätiöiden toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen.

2 Luku. Säätiön perustaminen

2:3 § Säännöt

Käsityksemme mukaan laissa olisi tarpeen määritellä, mistä säätiön säännöissä ainakin tulee määrätä. Mielestämme säätiön toimielimistä (hallintoneuvosto, hallitus ja toimitusjohtaja) sekä hallituksen jäsenten määrästä, valinnasta ja toimikaudesta tulisi määrätä säännöissä.

Näkemystämme tukee hyvä hallintotapa, läpinäkyvyys ja säätiöiden käytännön toiminnan helpottaminen.

3 Luku. Säätiön hallinto ja edustaminen

3:2 § Hallituksen yleiset tehtävät

3:10 § Hallituksen jäsenen kelpoisuus

3:19 § Toimitusjohtajan valinta, eroaminen ja erottaminen

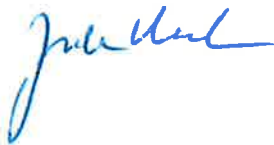
Lakiehdotuksessa laajennetaan yhteisöjäsenyyksien mahdollisuutta säätiön hallinnossa. Käsityksemme mukaan vastuiden on oltava säätiön hallinnossa mukana oleville selkeitä ja henkilökohtaisia. Yhteisöjäsenyys voi hämärtää vastuita ja aiheuttaa lojaalisuuteen liittyviä ongelmia. Säätiöissä ei tulisi hyväksyä yhteisöjäsenyyttä.

3:20 § Päävastuullinen toimitusjohtaja

Jotta vastuut säilyvät selkeinä ja vältetään lojaliteettiin liittyviltä ongelmilta, säätiön toimitusjohtajan tulisi aina olla luonnollinen henkilö.

Ehdotamme 3:20 § poistamista.

Helsingissä 30.6.2013

Juha Varrela
Hallituksen puheenjohtaja
Suomen Hammaslääketieteen Säätiö

Vesa Pohjola
Asiamies
Suomen Hammaslääketieteen Säätiö

Oikeusministeriö
Lainvalmisteluosasto
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

15.7.2013

Viite Oikeusministeriön lausuntopyyntö 15.5.2013 OM 11/41/2010

Asia Lausunto säätiölain uudistamistyöryhmän mietinnöstä (23/2013)

Lausuntonaan säätiölain uudistamistyöryhmän mietinnöstä Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta ry. – Delegationen för stiftelser och fonder rf. esittää kunnioittaen seuraavaa:

Yleistä Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta pitää hyvänä, että säätiölakia uudistetaan ajanmukaiseksi. Lakiuudistuksen tavoitteena tulee olla säätiöiden toimintamahdollisuuksien edistäminen kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseksi. Laki tulee kuitenkin uudistaa säätiötoiminnan erityispiirteet tunnistaen ja niitä kunnioittaen vähentämättä suomalaiseen säätiökuvaan ja -toimintaan liittyvää arvostusta.

Yksityisten säätiöiden merkitys suomalaiselle yhteiskunnalle on huomattava. Vuonna 2012 yksinomaan Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunnan 142 jäsensäätiötä tuki yleishyödyllisiä tarkoituksia yli 330 miljoonalla eurolla. Sosiaali- ja terveysalalla, opetustoimessa sekä urheilu- ja nuorisotyössä tärkeiden laitossäätiöiden toiminnan arvo mitataan lisäksi sadoissa miljoonissa euroissa. Säätiöiden piirissä kansalaiset voivat aktiivisesti edistää tärkeiksi määrittelemiään asioita monin tavoin. Säätiöissä toimii asiantuntijoina ja luottamustehtävissä tuhansia vapaaehtoisia, jotka antavat tieteen ja kulttuurin hyväksi aikaansa siinä missä rahalliset lahjoittajat varojaan.

Säätiöiden varat perustuvat hyödyllisiin tarkoituksiin tehdyille lahjoituksille, joita hoidetaan yhteiseksi hyväksi, ei minkään tahon omaksi eduksi. Koska säätiöiden ei ole tarkoitus tuottaa taloudellista voittoa tietylle omistajalle ja säätiötoiminta poikkeaa peruslähdekohdiltaan merkittävästi osakeyhtiöistä, lakiuudistuksen lähtökohtana oleva yhteisöainsäädäntö aiheuttaa ongelmia. Teknisten säännösten yhdenmukaistaminen yhteisölain kanssa on järkevää, mutta säätiöiden toiminnan omaleimaisuutta ei saa unohtaa. Monissa kysymyksissä yhdenmukaistaminen on viety liian pitkälle. Lain perusteluissa tulee korostaa säätiöiden ominaispiirteitä ja niiden roolia kansalaisyhteiskunnan aatteellisina toimijoina

Lakiehdotus on pitkä ja monet sen säännöksistä ovat huomattavan yksityiskohtaisia. Lain jatkovalmistelussa tulee pohtia näin yksityiskohtaisen säätämisen tarkoituksenmukaisuutta. Säännösten tulee olla yksiselitteisiä, täsmällisiä ja selkeitä, jotta säätiöiden johto ja toimihenkilöt voivat hoitaa hallintoa myös ilman juridista erityisosaamista. Lain tulee edistää hyvää hallintotapaa ja hallinnon läpinäkyvyyttä, ei lisätä juristeriaa sen itsensä vuoksi. On tärkeää, että säätiön toimintaa määrittelevät jatkossakin sen omat, riittävän yksityiskohtaiset säännöt eivätkä vain lain oletettasäännökset.

Myönteisiä uudistuksia lakiehdotuksessa ovat avoimuuden lisääminen, tiukemmat lähipiirimäärittelyt, vastuiden selkeyttäminen, sääntöjen muuttamisen helpottaminen sekä aiempaa paremmat fuusio- ja tilintarkastussäännöt. Keskityimme lausunnossamme pääosin muutosesityksiin.

Pidämme myös mietinnössä esitetyn perusteella tarkoituksenmukaisena sitä, että epäitsenäisiä säätiöitä ei säännellä.

Vaikutukset Arviot lakiuudistuksen vaikutuksista ovat pääosin oikeat, joskaan mietinnön esittämässä lain muodossa niihin ei välttämättä aina päästä. Epäilystä herättää esitetty näkemys siitä, että lakiehdotus erityisesti tehostaisi säätiöiden toimintaa ja parantaisi niiden tuloksellisuutta. Nähdäksemme tällaiseen arvioon ei ole perusteita ainakaan apurahasäätiöiden osalta, jotka ovat jo nyt hallinnoltaan erittäin tehokkaita: niiden hallintokulut ovat vain pieni osa julkisten instituutioiden vastaavista menoista. Esimerkiksi Taiteen edistämiskeskuksen vuosibudjetti on täsmälleen sama kuin Svenska Kulturfondenilla; edellisessä työntekijöitä on 100, jälkimmäisessä 17. Toisena havainnollistuksena voidaan todeta, että Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunnan jäsenten hallintokustannukset ovat jaetun tuen määrästä tyypillisesti noin 12 %, mikä osoittaa säätiöiden tehokkuutta ja korostaa niiden piirissä tehdyn vapaaehtoistyön merkitystä.

Esitämme huolestamme siitä, että tehdyn lakiehdotuksen mukainen lisääntynyt sääntely kasvattaisi säätiöiden hallintokustannuksia. On selvää, että jos lainsäädäntö lisää säätiöiden hallintokuluja sekä säätiöiltä perittäviä valvonta- ja muita maksuja, jaettavaa yleishyödyllisiin tarkoituksiin jää vähemmän.

Mikäli säätiöiden omaleimaisuus lakiuudistuksen myötä vähenee ja niiden yleishyödyllinen asema vaarantuu, myös uhka yksityishenkilöiden lahjoitusten ja kansalaisten arvostuksen tyrehtymiseen kasvaa. Säätiöinstituution kehittämisen tulisi kannustaa myös tulevaisuudessa lahjoittamaan yksityistä varallisuutta käytettäväksi yhteiseksi hyväksi.

Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta ry. – Delegationen för stiftelser och fonder rf. esittää lakiehdotukseen seuraavia muutoksia, joiden avulla säätiöiden toimintaedellytyksiä voidaan kehittää:

SÄÄTIÖLAKI

I OSA YLEISET PERIAATTEET JA PERUSTAMINEN

1 luku. Säätiön toiminnan keskeiset periaatteet

1:2 § Toiminnan tarkoitus, toimintamuodot, oikeushenkilöllisyys ja rajoitettu vastuu

Työryhmän esityksen mukaan:

”Säätiö tuottaa hyötyä sen säännöissä määrättyyn tarkoitukseen. Tarkoituksena ei voi olla liiketoiminnan harjoittaminen eikä erityisen taloudellisen edun tuottaminen
7 §:ssä määrättyyn lähipiiriin kuuluvalla.”

Säätiön tarkoituksen määrittely ja siihen liittyvä lähipiirirajoitus on lain keskeisimpiä säännöksiä. Käsite ”erityinen taloudellinen etu” on määritelty lakiehdotuksen perusteluissa. Pelkän lakitekstin perusteella voi nyt syntyä tulkintaongelmia edunsaajan perustaman säätiön, tyypillisesti tukisäätiön, yhteydessä. Tämän vuoksi käsite pitää määritellä tarkemmin itse laissa.

On tärkeää korostaa säätiöiden aatteellisuutta, joka vahvistaa edelleen säätiöiden omaleimaisuutta. Esitämme seuraavaa muotoilua:

Säätiön tarkoituksena on tukea tai harjoittaa säännöissä määriteltyä hyödyllistä toimintaa. Tarkoituksena ei voi olla liiketoiminnan harjoittaminen eikä erityisen taloudellisen edun tuottaminen 7 §:ssä määrättyyn lähipiiriin kuuluvalla.

Esittämämme sanamuoto korostaa säätiön erityisluonnetta aatteellisenä toimijana ja ottaa huomioon sekä laitos- että apurahasäätiöiden ominaispiirteet.

1:3 § Peruspääoma ja muu perustamisvaiheen rahoitus

Työryhmän esityksen mukaan:

”Perustettavalla säätiöllä on oltava peruspääomaa ja muuta rahoitusta vähintään määrä, joka tarvitaan säätiön toimintasuunnitelman mukaisen toiminnan kulujen kattamiseen kolmen vuoden aikana rekisteröinnistä.”

Laissa tulee määrätä lisäksi, että peruspääomaa täytyy olla vähintään 50.000 euroa. Tämä vastaa voimassaolevia säännöksiä, mutta kiristää vaadittavaa vähimmäispääomaa säätiön perustamiseksi. Pienellä pääomalla perustettavia hankkeita varten on perustellumpaa ohjata toiminta muuhun muotoon kuin säätiöksi, esimerkiksi yhdistykseksi tai epäitsenäiseksi säätiöksi. Ei ole yhteiskunnallisesti tarkoituksenmukaista, että löyhin perustein perustetaan uusia säätiöitä, joita ei olekaan kykyä, kiinnostusta tai varoja hoitaa. Seurauksena voi olla monien säätiöiden varojen jääminen hoitamatta ja toiminnan jääminen lepotilaan. Tämä rasittaisi viranomaismaksetta, ellei säätiön perustamisvaiheen viranomaisharkinta olisi niin tiukkaa, että perustaminen muuttuisi epätarkoituksenmukaisesti nykyistä huomattavasti vaikeammaksi.

Esitämme seuraavaa muotoilua:

Perustettavalla säätiöllä on oltava peruspääomaa ja muuta rahoitusta vähintään määrä, joka tarvitaan säätiön toimintasuunnitelman mukaisen toiminnan kulujen kattamiseen kolmen vuoden aikana rekisteröinnistä, kuitenkin siten, että peruspääoman täytyy olla vähintään 50.000 euroa.

1:4 § Johdon tehtävät

Työryhmän esityksen mukaan:

”Säätiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä säätiön tarkoituksen toteutumista.”

Määritelmä ei vastaa johdon lojaliteettimääritelmää yhteisöainsäädännössä, joten yhteisöainsäädännön säilyessä lakiuudistuksen perustana esitämme johdonmukaisuuden vuoksi lisäystä: ”---ja säätiön etua.”

Esitämme siis seuraavaa muotoilua:

Säätiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä säätiön tarkoituksen toteutumista ja säätiön etua.

1:5 § Sijoitustoiminta

Työryhmän esityksen mukaan:

”Sijoitustoiminnan on oltava suunnitelmallista ja säätiöllä on oltava *toimintamuotojen* rahoittamiseksi harjoitettavaa sijoitustoimintaa varten kirjalliset periaatteet (*sijoitussuunnitelma*).”

Varallisuuden hoito, sijoitustoiminta ja liiketoiminta tulee pitää käsitteellisesti erillään. Säätiöissä sijoitustoimintaa harjoitetaan pitkäjänteisesti ensisijaisesti varallisuuden hoitamiseksi, ja varallisuuteen lukeutuu kaikki muukin omaisuus, ei vain finanssivarallisuus. Tämän vuoksi esitämme lain 1:5 §:n otsikoksi: ”Varallisuuden hoito”. Lisäksi esitämme 1 momentin ensimmäiseksi lauseeksi: ”Säätiön varallisuutta on hoidettava huolellisesti.”

Perusteluissa käytetään myös sanoja *sijoituspolitiikka* ja *sijoitusstrategia*, jotka ovat eri asioita kuin sijoitussuunnitelma. Esitämme sanan ”(*sijoitussuunnitelma*)” poistamista kokonaan.

Esitämme siis seuraavaa muotoilua:

1:5 § Varallisuuden hoito

Säätiön varallisuutta on hoidettava huolellisesti. Sijoitustoiminnan on oltava suunnitelmallista ja säätiöllä on oltava sijoitustoimintaa varten kirjalliset periaatteet.

1:6 § Liiketoiminta

Muu, tarkoituksen toteuttamiseen liittymätön liiketoiminta tulee sallia vain erillisen yhtiön muodossa.

Säätiömuodosta ei pidä tulla vaihtoehtoista liiketoiminnan harjoittamisen muotoa osakeyhtiöiden ja muiden yritysmuotojen ohella. Näkemyksemme perustuu säätiöiden omaleimaisuuden säilyttämiseen sekä säätiöiden toiminnan ja niiden liiketoiminnan läpinäkyvyyden korostamiseen. Säätiövarallisuutta ei ole tarkoituksenmukaista altistaa liiketoiminnan riskeille.

Lakiehdotukseen ei ole sisällytetty selkeää määräystä siitä, mitä liiketoimintasuunnitelmaan tulisi sisältyä ja kuinka tarkka suunnitelman tulisi olla. Liiketoimintasuunnitelman laatiminen kuuluu hyvään hallintokäytäntöön, josta säätiön johto oman huolellisuusvelvoitteensa huomioiden vastaa. Esitämme sanan ”(*liiketoimintasuunnitelma*)” poistamista kokonaan.

1:7 § Lähipiiri

Lähipiirin määrittely 1:7 §:ssä on muotoiltu vaikeasti ymmärrettäväksi. Toimintakertomusta koskevassa 5:2 §:ssä tarkoitetaan suppeampaa lähipiiriä kuin tämä 1:7 §:ssä määritelty. Kahdesta eri asiasta ei voi käyttää samaa termiä.

2 Luku. Säätiön perustaminen

2:3 § Säännöt

Säätiön toimielimistä (hallintoneuvosto, hallitus ja toimitusjohtaja) sekä hallituksen ja mahdollisen hallintoneuvoston jäsenten sekä tilintarkastajien määrästä, valinnasta ja toimikaudesta tulee määrätä säännöissä.

Säätiön hyvän hallinnon ja toiminnan läpinäkyvyyden näkökulmasta sääntöjen tulee olla se asiakirja, jonka perusteella säätiön hallinto on järjestetty. Täten ulkopuolinen pystyy helposti selvittämään hallinnon rakenteen sekä mahdolliset muutokset niissä. Pelkkiin lain olettamasääntöihin tukeutuminen johtaa helposti sekavaan hallintoon. Pahimmillaan se voi johtaa päätösten moittimisen huomattavaan kasvuun, kun säätiön hallinnossa on muutettu käytäntöjä olettamasääntöjen sallimissa rajoissa, mutta päätösten kirjaamiset ovat epäselviä. Säätiöiden päivittäistä hallintoa tulee pystyä johtamaan pääasiassa omiin sääntöihin tukeutuen, ei lakikirjaa ja sääntöjä verraten.

Viittaamme myös työryhmän vähemmistön mietinnössä esittämään kantaan asiasta (s. 59).

II Osa. Hallinto, tilinpäätös, toimintakertomus ja tilintarkastus

3 Luku. Säätiön hallinto ja edustaminen

3:1 § Säätiön johto

Työryhmä esittää, että mahdollisuus toimitusjohtajaan toimielimenä tuodaan säätiölakiin. Mielestämme mahdollisuudesta valita toimitusjohtaja tulee aina mainita säätiön säännöissä. On myös huolehdittava siitä, että myös mahdollisuus työsuhteiseen tai luottamushenkilöpohjaiseen johtavaan toimihenkilöön säilyy.

3:2 § Hallituksen yleiset tehtävät

3:10 § Hallituksen jäsenen kelpoisuus

3:19 § Toimitusjohtajan valinta, eroaminen ja erottaminen

Lakiehdotuksessa tuodaan yhteisöjäsenyyden mahdollisuus säätiön hallintoon. Esityksen mukaista yhteisöjäsenyyttä ei ole hyväksytty osakeyhtiöissä, osuuskunnissa eikä yhdistyksissä (asunto-osakeyhtiöiden isännöitsijöitä lukuun ottamatta) eikä sitä tule hyväksyä myöskään säätiöissä. Koska säätiössä ei ole omistajia, hallintoelimissä toimivien vastuu korostuu. Vastuiden on oltava hallinnossa mukana oleville selkeitä ja henkilökohtaisia. Yhteisöjäsenyys säätiön luottamustehtävissä tai toimitusjohtajana voi aiheuttaa myös lojaliteettiongelmia. Tällä perusteella yhteisöjäsenyys ei ole mahdollinen järjestely.

Edellä esitetyn perusteiden mukaan säätiön hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan tulee aina olla luonnollinen henkilö eikä yhteisö. Esitämme 3:20 § poistettavaksi.

Esitämme myös, että toimitusjohtaja ei voi olla hallituksen jäsen. Nyt lakiehdotuksessa on rajattu vain, ettei toimitusjohtaja voi olla hallituksen puheenjohtaja. Esittämämme ei rajoita hallituksen jäsenen mahdollisuutta toimia asiamiehenä tai muuna johtavana toimihenkilönä työsuhteessa tai luottamushenkilönä, kuten nykyäänkin.

Viittaamme myös työryhmän vähemmistön mietinnössä esittämään kantaan asiasta (s. 57).

5 Luku. Tilinpäätös ja toimintakertomus

5:2 § Toimintakertomus

Toimintakertomusta koskevassa 5:2 §:ssä mainitaan, että ”tässä pykälässä mainitut tiedot voidaan toimintakertomuksen sijasta ilmoittaa tilinpäätöksen liitetietoina”. Mielestämme toiminnan avoimuuden ja läpinäkyvyyden vuoksi selostus siitä, miten säätiö on toiminut tarkoituksensa toteuttamiseksi, on aina oltava itse toimintakertomuksessa.

5:3 § Rahalainat, vastuut ja vastuusitoumukset

Lähipiirilainat ainakin nykyistä lakia vastaavassa laajuudessa tulee kieltää ellei niiden antaminen ole säätiön etu tai ellei kyseessä ole säätiön tarkoituksen toteuttaminen.

5:4 § Konsernitilinpäätös

Mikäli konsernitilinpäätös ei ole oikeiden ja riittävien tietojen kannalta tarpeellinen, konsernitilinpäätöspakkoa tulee lieventää (ks. kirjanpitolaki 6:3 §). Säätiölain ei tule olla tiukempi kuin kirjanpitolaki. Vaihtoehtona esitämme, että konsernitilinpäätöksen laatimisvaatimusta lievennetään siten, että emosäätiö voisi hakea kirjanpitolautakunnalta poikkeusluvan siihen, ettei sen tarvitse laatia konsernitilinpäätöstä.

III Osa. SÄÄNTÖJEN MUUTTAMINEN SEKÄ SÄÄTIÖN SULAUTUMINEN JA PURKAMINEN

6 Luku. Sääntöjen muuttaminen

6:2 § Säätiön tarkoituksen muuttaminen

Lain perusteluissa tulee ottaa tehtyä ehdotusta paremmin huomioon tilanne, missä yhteiskunnallinen tai toimintaympäristön kehitys on tehnyt säätiön sääntöjen mukaisen tarkoituksen epätarkoituksenmukaiseksi. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi 1) säätiön varallisuuden merkittävä kasvu siten, että alkuperäinen tarkoitus jää liian suppeaksi suhteessa nykyisiin taloudellisiin mahdollisuuksiin, 2) määritellyn toiminta-alueen muutokset, kuten kuntien yhdistymiset, 3) yhteiskunnan tai tieteen kehitys siten, että alkuperäinen tuen kohde on muuttunut marginaaliseksi suhteessa tarkoituksipykälän kirjoittamisen aikaan. Esimerkeissä alkuperäisen tarkoituksen toteuttaminen ei ole mahdotonta tai olennaisesti vaikeutunut mutta epätarkoituksenmukaista.

Laissa tulee määritellä selkeästi milloin ja miten jo olemassa olevien säätiöiden sääntöihin voidaan ottaa samanlaisia määräyksiä perustajan tahdon ilmaisuina kuin uusiin perustettaviin säätiöihin.

V Osa. VALVONTA JA SÄÄTIÖREKISTERI

13 Luku. Säätiörekisteri

13:1 § Säätiörekisteri ja rekisteriviranomainen

13:3 § Rekisteriin tallennettavat henkilötiedot

Lainvalmistelussa on pidettävä huoli siitä, että nykyisen rekisterikäytännön mukaisesti rekisteriin merkittävät henkilötunnukset eivät ole julkisesti saatavilla.

13:20 § Ennakkotarkastus

Kannattamme tehtyä ehdotusta, joka tuo sääntöjen ennakkotarkastusmahdollisuuden myös säätiörekisteriin. Tämä helpottaa sääntömuutoksia sekä säätiöiden perustamiseen liittyvää byrokratiaa.

14 Luku. Säätiön valvonta

On hyvä kirjata nykyisen säätiövalvonnan hyväksi havaitut periaatteet ja käytännöt uuteen lakiin. Viranomaisvalvonnan perusteena on säätiön sääntöjen mukaisen tarkoituksen toteuttamisen valvonta, joka suoritetaan säätiön sääntöjen ja säätiölain määräysten noudattamisen valvontana. Viranomainen valvoo perustajan puolesta, että säätiö toimii tämän esittämän tahdon mukaisesti.

Julkisella vallalla ei ole eikä tule olla muuta yksityisten säätiöiden valvonnan intressiä. Verovalvonnasta sekä säätiön saaman mahdollisen julkisen rahoituksen valvonnasta säädetään erikseen.

14:3 § Oikeus saada tietoja muilta henkilöitä

14:4 § Tarkastusoikeus

14:6 § Tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuus

Tilintarkastajan tehtävä tulee pitää erillään viranomaisvalvonnasta, joka on PRH:n tehtävä. Säätiöt toimittavat tilintarkastuskertomuksensa PRH:lle, joka osana valvontatehtäväänsä käy ne läpi ja ryhtyy tilintarkastuskertomusten perusteella mahdollisiin toimenpiteisiin. Tilintarkastajan tulee ilmoittaa havaitsemansa ongelmat ensin säätiölle, jolle tulee antaa mahdollisuus korjaaviin toimenpiteisiin. Jos kohtuullisen ajan jälkeen korjauksia ei ole tehty, tilintarkastaja voi raportoida PRH:lle. Raportoinnin ei tule olla velvollisuus vaan oikeus.

Tilintarkastuspöytäkirja on säätiön sisäinen asiakirja, jota ei tule lähettää PRH:lle.

14:7 § Ulkopuolisen asiantuntijan käyttäminen

Pykälän 4 momentissa määrätään mahdollisuudesta laskuttaa säätiötä sitä koskevasta valvontatoimenpiteestä, jonka suorittaa ulkopuolinen asiantuntija.

Yhteiskunnan asettamat valvontatoimet tulee kustantaa yhteisin varoin. Mikäli säätiövalvontaan määrätään maksuja, kaikista valvontamaksuista ja niiden perusteista tulee säätää erikseen (kts. alla kohta 14:15 §).

14:14 § Asiakirjojen ja tietojen julkisuus

PRH:lla on valvovana viranomaisena oikeus saada tilintarkastajalta tiedot ja asiakirjat valvontaa varten. 14:1 §:n mukaan tiedot ja asiakirjat ovat salassa pidettäviä, jollei säätiö, jota asiakirjat ja tiedot koskevat, anna niiden luovuttamiseen nimenomaista suostumusta. 14:3 §:n mukaan PRH voi kuitenkin päättää, että asiakirjat ja tiedot ovat julkisia, jos säätiön toiminnassa on rikottu säätiölakia tai säätiön sääntöjä.

Pidämme ongelmallisena, että tilintarkastaja joutuu antamaan valvovalle viranomaiselle tilintarkastuslain perusteella salassa pidettäviä asiakirjoja kuten tilintarkastajan työpapereita, jos viranomainen voi julkistaa ne. Näiden tietojen ja asiakirjojen ei pidä tulla julkisiksi.

14:15 § Säätiövalvontamaksu

Säätiöille ei tule määrätä erillistä valvontamaksua, sillä yhteiskunnan asettamat valvontatoimet tulee kustantaa yhteisin varoin. PRH:n säätiövalvontaa tulee kehittää tarkoituksenmukaisella tavalla ilman, että säätiöille aiheutuu huomattavia taloudellisia lisävelvoitteita.

Työ- ja elinkeinoministeriön ehdotus laiksi säätiövalvontamaksusta (TEM/253/03.01/2013) ei ole hyväksyttävä: ehdotuksessa säätiövalvonnan kustannukset peritään säätiöiltä niiden tasearvon perusteella porrastetulla maksulla. Ehdotuksen toteutuessa suuret säätiöt joutuisivat maksamaan joidenkin säätiöiden erikoisvalvonnan. Mikäli säätiövalvontamaksu asetetaan, sen tulee olla samansuuruinen kaikille säätiöille ja koskea säännönmukaista valvontaa. Erityisvalvontatoimenpiteistä tulee asettaa erilliset maksut, joita voidaan periä vain, mikäli valvonta johtaa jatkotoimenpiteisiin. Oikeudenkäyntikulut määrää oikeusistuvin.

Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta antaa erillisen lausunnon lakiehdotuksesta säätiövalvontamaksuksi.

Tuomo Lähdesmäki
Hallituksen puheenjohtaja

Liisa Suvikumpu
Toimitusjohtaja

Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta ry. – Delegationen för stiftelser och fonder rf.